

onverwachte afvuren van een jachtgeweer.' Dit werk begint met een langzame inleiding. In het erop volgende Vivace laat Haydn horen hoe creatief hij omgaat met kleine motiefjes. Het tweede deel heeft een heel eenvoudig thema, dat Haydn vijf keer varieert. Na een rustig menuet met trio volgt een levendige finale, met een volksliedachtig thema.

We schrijven Rusland 1945. De Russische machthebbers verwachtten dat componist Dmitri Sjostakovitsj een groots eerbetoon op papier zou zetten ter ere van de overwinning. Inmiddels is het tijd voor zijn *Negende symfonie*. Tijd voor een 'nieuw monumentaal muzikaal fresco'. Echter op 3 november 1945 klonk in Leningrad geen heroïsche ode aan de sovjets, maar een luchthartig, klassiek aandoend symfonisch niemendalletje. De critici waren er niet blij mee, het werk was ver verwijderd van 'de emoties die vandaag de dag door iedereen gedeeld worden'. De vrolijke, spottende toon die Sjostakovitsj hanteerde viel niet in goede aarde en men was bang dat de componist 'het ironische scepticisme en de neiging tot stileren nog altijd niet had overwonnen'. Welk statement Sjostakovitsj precies maakte met zijn keuze voor zo'n licht werk weten we niet. Moet het werk beluisterd worden als 'een onthulling van de valsheid van de officieel gepropageerde overwinningsroes', zoals kenners beweren? Wie de symfonie zonder deze context beluistert hoort een werk dat enigszins aan Haydn doet denken, en ook aan de *Klassieke symfonie* van Sjostakovitsj' tijdgenoot Sergej Prokofjev. De *Negende* begint met een kort classicistisch openingsdeel met twee vrolijke thema's. Al even eenvoudig is het verfijnde, kamermuzikale Moderato. De laatste drie delen gaan in elkaar over: na een scherzo volgt een diepzinniger Largo, met een belangrijke rol voor de fagot. Met de opgewekte en satirische tonen van de finale komt de sfeer van het Scherzo weer terug. Mede door de lichtheid van deze symfonie bleven de sovjets Sjostakovitsj zeer kritisch volgen. In 1948 viel hij in ongenade en pas nadat Stalin in 1953 overleed, zou hij weer een symfonie schrijven.

© Dirk Luijmes

Binnenkort op het programma

Nieuwsgierig wat er binnenkort speelt?

Op www.hetgeldersorkest.nl vindt u het hele jaarprogramma.

Inclusief biografieën en een uitgebreide toelichting op de te spelen stukken.

Zomerconcerten met Cristina Branco

Velp | Openluchttheater De Pinkenberg, 30 augustus

Nijmegen | Openluchttheater de Goffert, 31 augustus

Radio Kootwijk | Radio Kootwijk, 1 september

Bridge to Liberation Experience

Arnhem | Rijnkade John Frost Brug, vrijdag 20 september

(gratis toegang)

War Requiem

Arnhem | Musis, zaterdag 21 september

Arnhem | Musis, zondag 22 september

Nieuwsgierig naar wat er in seizoen 2019-2020 speelt?

Vraag de brochure met het nieuwe programma aan via de site of bij de stand van Het Gelders Orkest.

Het Gelders Orkest
neemt je mee

Flor dirigeert de *Negende*
van Sjostakovitsj

Claus Peter Flor dirigent

vrijdag 24 mei
en zondag 26 mei

Kaarten bestellen?

 www.hetgeldersorkest.nl

info@hetgeldersorkest.nl | HetGeldersOrkest | @GeldersOrkest

 www.hetgeldersorkest.nl

vrijdag 24 mei en zondag 26 mei

Claus Peter Flor dirigent

Programma

Johannes Brahms (1833 – 1897)
Variaties op een thema van Haydn

Joseph Haydn (1732 – 1809)
Symfonie nr. 94 'Mit dem Paukenschlag'
Andante – vivace assai
Andante
Menuet: allegro molto
Finale: allegro di molto

Dmitri Sjostakovitsj (1906 – 1975)
Symfonie nr. 9
Allegro
Moderato
Presto
Largo
Allegretto

Joseph Haydn

Biografie

Claus Peter Flor

Alweer enkele decennia behoort Claus Peter Flor (1953), die kan bogen op een indrukwekkende carrière, tot de absolute top van de Duitse dirigenten. Na zijn studie bij onder anderen Rafael Kubelik en Kurt Sanderling werd hij al op 31-jarige leeftijd benoemd tot chef-dirigent van het Konzerthausorchester Berlin. Daarna was hij jarenlang actief als gastdirigent bij onder meer de Berliner Philharmoniker, het Dallas Symphony Orchestra, het Rotterdams Philharmonisch Orkest en het Koninklijk Concertgebouworkest. Van 2008 tot 2014 was Claus Peter Flor chef-dirigent van het Maleisisch Philharmonisch Orkest. Zijn eerste optreden bij Het Gelders Orkest in februari 2017 leidde tot een informele verbintenis met het orkest voor de komende jaren. Sinds 2017 is hij chef-dirigent van het Orchestra Sinfonica di Milano Giuseppe Verdi.

Ook als operadirigent heeft Flor veel belangrijke uitvoeringen op zijn naam staan in grote operahuizen in Berlijn, München, Houston en Dallas. In 2003 leidde

hij een productie van Webers Euryanthe bij De Nationale Opera.

Veel tijd voor ontspanning heeft Claus Peter Flor niet. Maar, zoals hij eens een journalist toevertrouwde, in de spaarzame momenten dat hij een paar dagen vrij is, trekt hij de bossen in nabij zijn huis in Zwitserland, zonder ook maar enige muziek om zich heen.

Claus Peter Flor

Toelichting

'Hij is gekomen, de jonge man aan wiens wieg de gratiën en helden de wacht hielden. Hij heet Johannes Brahms... Dit is een geroepene...' Robert Schumann was niet karig met zijn waardering toen hij in 1853 collega Johannes Brahms aanpreef. Brahms zou inderdaad uitgroeien tot een van de grote 19de-eeuwse Duitse componisten. De weg naar zijn *Eerste symfonie* baande de componist onder meer met zijn *Variaties op een thema van J. Haydn* die in 1873 op papier kwamen. Uitgangspunt van het werk was een thema uit een 'Feldpartita' die aan Haydn wordt toegeschreven. Deze blazersmelodie was waarschijnlijk een bestaand pelgrimslied, ook wel het 'Sint Antonius-koraal' genoemd. Brahms bekleedt het thema met acht afwisselende gewaden. In de eerste variatie horen we het ritmische spel van achtste noten tegenover triolen. In de volgende twee variaties spelen klarinetten, fagotten en de hobo een belangrijke rol. Nummer vier is in kleine tertts, waarna twee energieke variaties volgen, waaronder de zesde waarin de hoorns hun imago als jachtinstrumenten onderstrepen. Na een fraai wiegende Siciliano komt de spannende achtste variatie waarin het thema met de omkering ervan wordt gecombineerd. Het werk eindigt in een climax: een prachtige chaconne. Boven een steeds herhaald basthema bloeit uiteindelijk weer het Antonius-koraal op. Op 2 november 1873 hield Brahms het werk zelf ten doop in Wenen.

In november 1790 klopte de Londense violist en concertorganisator Johann Peter Salomon aan bij een van de beroemdste componisten van dat moment: Joseph Haydn. Salomon wist de 58-jarige beroemdheid over te halen om naar Engeland af te reizen. 'U bent helemaal niet voorbereid op de grote wereld en spreekt niet voldoende vreemde talen', waarschuwde de jonge Mozart nog, maar Haydn reageerde gevat: 'Mijn taal verstaat men in de hele wereld.' De tweede symfonie die Haydn bij zijn bezoek aan Londen schreef, de *Symfonie nr. 94*, kennen we in Nederland als de *'Symfonie met de paukenslag'*; in Engeland noemt men het werk 'Surprise'. De bijnamen verwijzen naar de verrassende paukenslag in het tweede deel. Een Engelse krant schreef na de première: 'Het tweede deel is een van de gelukkigste invallen van deze grote meester. De verrassing kan goed worden vergeleken met een mooi herderinnetje dat in slaap is gewiegd door het ruisen van een waterval en plotseling wakker schrikt van het